

Al in 2014 gaf de Raad van State windmolens voorrang boven boeren. Dat is Nederland duur komen te staan

Posted on 1 augustus 2026 by Eduard Bomhoff

Het is zo oneerlijk. Nieuwe windmolenparken krijgen voortdurend groen licht, ondanks de schade aan het landschap, de geluidshinder en de vogelsterfte. Tegelijk moeten veehouders hun bedrijven halveren want drie of meer koeien per hectare betekent volgens landbouwminister Jaimi van Essen (D66) dat de natuur niet snel genoeg 'herstelt'.

Het oneerlijke verschil heeft te maken met twee artikelen van de Europese Habitatrichtlijn. Artikel 6:3 is superstreng voor boeren, bouwers en andere ondernemers. Bijna niets mag wanneer er ook maar enige kans bestaat op een nadelig effect voor de natuur. Maar er is ook richtlijn 6:4 voor de overheid: bijna alles mag, zolang het maar urgent is, een alternatief ontbreekt en compenserende maatregelen worden voorgesteld.

Dwars door Natura 2000-gebieden

Zodoende kreeg de Duitse overheid eerder dit jaar toestemming voor het verruimen van een passage in de Donau, tussen Deggendorf en Vilshofen, zodat die beter bevaarbaar wordt voor grote schepen. De rivier loopt op die locatie weliswaar dwars door twee Natura 2000-gebieden, maar Duitsland kwam met sterke compenserende maatregelen:

1. Er komt elders ruimte voor acht extra hectare van het natuurtype 'laaggelegen schraal hooiland' ter compensatie;
2. Voor een paar bedreigde vogelsoorten worden enige hectares aan extra ruimte gecreëerd in een ander natuurgebied;
3. Voor het bedreigde donkerblauwe pimpernelblauwtje wordt elders een weiland geschikt gemaakt (wel kan het twintig jaar duren, zo voegde Duitsland daar eerlijk aan toe, voordat deze vlinder helemaal is hersteld);
4. De streber en de gewone zingel (twee soorten baars, weet uw columnist sinds kort) en ook de pigo, krijgen op een andere locatie 39,54 hectare nieuw leefgebied.

Het enorme verschil tussen artikel 6:3 voor burgers (bijna niets mag) en artikel 6:4 voor regeringen (kom met een lijst van compenserende maatregelen voor de natuur) gaat terug tot de uitspraak van het Europese Hof van Justitie in de zaak-Briels e.a. uit 2014. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State had om die uitspraak gevraagd. De kwestie was of boeren en andere ondernemers ook – net als landelijke overheden – compensatiemaatregelen konden voorstellen om projecten goedgekeurd te krijgen.

Steun voor de boeren en ondernemers kwam alleen uit Groot-Brittannië. De Britse regering vond het onbegrijpelijk dat compenserende acties alleen zouden zijn toegestaan bij aanvragen van landelijke overheden. Jurist Sophie Brighthouse zette het in opdracht van het [**Cabinet Office**](#) uitgebreid op papier.

Geen Nederlands protest

Onze Raad van State liet de Britse juristen bungelen. Als Nederland, een van de zes oprichters van de EU, zich bij het Britse protest had aangesloten, was dat significant geweest. Maar nu weigerde het Europese Hof in de uitspraak van 15 mei 2014 om

in artikel 6:3 van de Habitatrichtlijn ruimte te gunnen aan boeren en andere ondernemers. Die mochten de negatieve effecten op de natuur niet creatief compenseren.

Overheden kwamen er beter van af. Die moesten aantonen dat hun projecten onmisbaar zijn en nog meer schade zouden aanrichten op een andere locatie, en konden daarna van alles – zie de verruiming van de Donau – aanvoeren om goedkeuring te krijgen.

Al twaalf jaar heeft de Raad van State precies dat beleid uitgevoerd in plaats van de regering aan te raden om het in Brussel veranderd te krijgen. Vrij baan voor de windmolens; geen enkele ruimte voor boeren en andere ondernemers om te komen met eigen suggesties voor natuurherstel. Waarom heeft de Raad van State dat oneerlijke stelsel bij het Europese Hof van Justitie afgedwongen? Het is toch in alle gevallen behulpzaam om bedreigde planten, vogels, vlinders of vissen extra ruimte te bieden in een aangrenzend gebied? En het is toch goed om bij een aangetast natuurstype rond te kijken of dat natuurstype elders ter compensatie wat meer ruimte en aandacht kan krijgen?

Engeland verliet in 2020 de EU en heeft dus geen last meer van het Briels-arrest. Wij wel, maar gelukkig heeft de EU dit jaar officieel om commentaar gevraagd op de artikelen 6:3 en 6:4 uit de Habitatrichtlijn. Brussel wil nu op zoek naar een beleid dat 'simultaan' en evenwichtig behulpzaam is voor economie, mensen en natuur.

Boze lobbyisten

De bekende lobby's van Greenpeace, Wereld Natuur Fonds en Natuurmonumenten hebben al laten weten dat ze heel boos zijn over die stap van de EU, want natuur is alles en economie, boeren, en woningzoekenden zijn niets. Minister Van Essen, uit die kringen afkomstig, heeft hetzelfde aan de Kamer geschreven: geen interesse, zie [mijn column van vorige week](#). Maar Van Essen is geen minister van Greenpeace & Co, hij is minister van ons allemaal, en een meerderheid van de kiezers wil dat Nederland wél meedenkt met de EU.

We zullen zien hoe Brussel juridisch de beloofde koerswijziging gaat maken naar een beter evenwicht tussen economie, mensen en natuur. Wat voor de hand zou liggen is dat Nederland als een van de *founding fathers* van de EU en als grootste nettobetalder gaat eisen dat boeren en andere ondernemers dezelfde

compenserende maatregelen voor de natuur mogen voorstellen als landelijke overheden. Gaat Brussel dan de relatie met zo'n belangrijke lidstaat op het spel zetten?

De Raad van State is verantwoording schuldig

In het mooiste geval komt er dan groen licht voor een beter evenwicht tussen economische, sociale en milieudoelstellingen. Dan kunnen provincies aan het werk met eigen ideeën voor compenserend natuurbewoud binnen of buiten de Natura 2000- gebieden.

En laten we dan ook meteen de Raad van State ter verantwoording roepen – voor twaalf jaar meelopen met D66 en voor het implementeren van een systeem dat meet met twee maten: alle vormen van compensatie voor windmolens zijn welkom, terwijl compensatievoorstellen van boeren en ondernemers niet eens worden beoordeeld.

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [**Doneren kan zo.**](#) **Hartelijk dank!**